

מערכת הנשימה

התקררות

ההתייחסות בפרק זה היא לשלב האקוטי בלבד. יש לזכור שבמטופלים הסובלים מהתקררויות חוזרות ונשנות, יש צורך לטפל בשורש הבעיה, ולחזק בין ההתקררויות.

סינדרום	רוח קור	רוח חום	רוח לחות – חום קיץ (רוח חום לחות)
אינדיקציות	חום וצמרמורות ללא הזעה, כאב ונוקשות בראש ובצוואר, כאבי גוף, נזלת שקופה ומימית, לשון עם חיפוי דק ולבן ודופק צף.	חום, יתכנו מעט צמרמורות, כאב ראש, צמא, שיעול, כאב גרון, לשון עם טיפ אדום, חיפוי דק לבן/צהוב ודופק צף ומהיר.	חום וצמרמורות, כאבי ראש וגוף, צמא, פנים סמוקות, תחושת מחנק בחזה, כבדות, שתן כהה וכואב, לשון אדומה עם חיפוי לבן שמנוני ודופק מציף בימין (משקף חום ולחות פנימיים) וקטן בשמאל (משקף חסימה).
עקרון טיפולי	עידוד הזעה, שחרור חיצון, סילוק רוח ושיכוך כאב.	שחרור חיצון רוח חום, קירור חום.	סילוק חום קיץ, שחרור חיצון, טיהור חום והתמרת לחות.
פורמולה	JING FANG BAI DU SAN "להתגבר על הפתוגן בעזרת Jing Jie + Fang Feng"	YIN QIAO SAN "אבקה ע"ש JIN YIN HUA + LIAN QIAO"	XIN JIA XIANG RU YIN "משקה חדש ומחזק עם XIANG RU"
צמחים ומינונים	JING JIE – 9 FANG FENG – 9 CHAI HU – 9 QIAN HU – 9 CHUAN XIONG – 9 QIANG HUO – 9 DU HUO – 9 FU LING – 9 JIE GENG – 9 ZHI KE – 9 GAN CAO – 3 SHENG JIANG – 3-6 BO HE – 3-6	JIN YIN HUA – 9-15 LIAN QIAO – 9-15 JIE GENG – 3-6 NIU BANG ZI – 9-12 BO HE – 3-6 DAN DOU CHI – 3-6 JING JIE – 6-9 LU GEN – 15-30 DAN ZHU YE – 3-6 GAN CAO – 3-6	XIANG RU – 6 BAI BIAN DOU – 9 HOU PO – 6 JIN YIN HUA – 9 LIAN QIAO – 6
מודיפיקציות	ליותר קור דומיננטי – XI XIN, GUI ZHI לצפופי נשימה – MA HUANG, XING REN ליותר שיעול וליחה – BAN XIA, XING REN לחולשת צ'י – REN SHEN ליותר סימני חום – HUANG QIN לנזלת, ניתן לשלב עם הפורמולה – CANG ER ZI SAN <u>פורמולות נוספות הבאות בחשבון:</u> רוח קור חוסר – GUI ZHI TANG רוח קור עודף – MA HUANG TANG בחולשת צ'י דומיננטית – REN SHEN BAI DU SAN	ליותר בעיות עיניים – JU HUA, SANG YE לדלקת גרון – SHE GAN, MA BO, SHAN DOU GEN למוגלה בגרון – DA QING YE, QING DAI, PU GONG YING ליותר שיעול – QIAN HU, XING REN לחום ב- ZHI MU, SHI GAO – YANG MING לצרידות – PANG DA HAI, CHAN TUI לפרוכוסי חום – GOU TENG, CHAN TUI לדימום מהאף – BAI MAO GEN לפריחות בעור – FU PING, CHAN TUI לנזלת, ניתן לשלב עם הפורמולה – CANG ER ZI SAN	לשיעול – QIAN HU, XING REN לשלשול – CANG ZHU, GE GEN לצמא – ZHI MU, LU GEN לעצבנות – DAN ZHU YE, HUANG LIAN לתקיעות מזון – GU YA, MAI YA לבחילות והקאות – ZHU RU, HUO XIANG, BAN XIA לחולשה דומיננטית – REN SHEN ליותר לחות ב- LIU YI SAN = HUA SHI, GAN CAO - MJ לשתן צהוב ושורף – MU TONG, HUA SHI לנזלת, ניתן לשלב עם הפורמולה – CANG ER ZI SAN
הערות	פורמולה מצוינת למצב קלאסי של רוח קור, אך כאשר אחד האספקטים יהיה חמור יותר (כמו: קור, צפופים, שיעול וחוסר), הפורמולה תהיה מתונה מדי ותידרש מודיפיקציה מתאימה או החלפתה בפורמולה אחרת. ניתנת גם כפטנט	פורמולה בסיסית לרוב מצבי רוח חום ומטפלת ברוב האספקטים הבאים לידי ביטוי: סילוק גפ"ח רוח חום, התייחסות לחום מדיד, סילוק רעילות מהגרון, הזנת נוזלי הגוף, סילוק חום מהריאות והרגעת עצבנות. ניתנת גם כפטנט	וריאציה של XIANG RU YIN – המתאימה לרוח קור בחיצון עם לחות קרה פנימית בקיץ. למצבי חום קיץ עם יובש דומיננטי – QING SHU YI QI TANG

מערכת הנשימה

נזלת אלרגית

המושג "נזלת אלרגית" אינו קיים בקלאסיקה הסינית ואחת ההשערות היא שמחלה זו לא הייתה קיימת בעבר.

סינדרום	אקוטי – רוח קור	אקוטי – רוח חום	אקוטי – חום ולחות ב – LIV/GB	כרוני – טיפול בין ההתקפים
אינדיקציות	אף נוזל או סתום, נזלת מימית שקופה המלווה בהתעטשויות תכופות, גרד בעיניים, באף, בגרון או בחיך. יתכנו סימנים וסימפטומים נוספים של רוח קור.	אף נוזל או סתום, נזלת צהובה וסמיכה המלווה בהתעטשויות תכופות, גרד בעיניים, באף, בגרון או בחיך, עיניים אדומות ודומעות, כאב גרון וכאב ראש (לרוב פרונטאלי). יתכנו סימנים וסימפטומים נוספים של רוח חום.	נזלת צהובה וסמיכה, עיניים אדומות וכואבות, כאב ראש פרונטאלי וטמפוראלי. יתכנו סימנים וסימפטומים נוספים, כגון: כאב בהיפוכונדריום, סחרחורת, ירידה בשמיעה, כאב באוזניים, טעם מר בפה, עצבנות, קוצר רוח, לשון אדומה עם חיפוי צהוב, דופק מיתרי, מהיר וחזק.	ע"פ האיבר החלש.
עקרון טיפולי	סילוק רוח ופתיחת מעברי האף.	סילוק רוח, קירור חום ופתיחת מעברי האף.	טיהור חום ולחות מ – LIV/GB.	חיזוק טחול ו/או ריאות או כליות.
פורמולה	CANG ER ZI SAN	XIN JIA CANG ER ZI SAN "עם תוספות = XIN JIA"	LONG DAN XIE GAN TANG "מרקחת לניקוז הכבד עם DAN CAO"	YU PING FENG SAN – LU חיזוק LIU JUN ZI TANG – SP/LU חיזוק JIN GUI SHEN QI WAN – KID חיזוק
צמחים ומינונים	CANG ER ZI – 6-9 XIN YI HUA – 3-6 BAI ZHI – 6-9 BO HE – 3-6	CANG ER ZI – 6-9 XIN YI HUA – 3-6 BAI ZHI – 6-9 BO HE – 3-6 JU HUA – 6-9 MAN JING ZI – 6-9	LONG DAN CAO – 3-9 HUANG QIN – 6-12 ZHI ZI – 6-12 CHAI HU – 3-6 CHE QIAN ZI – 9-15 ZE XIE – 6-12 MU TONG – 3-6 SHENG DI HUANG – 9-15 DANG GUI – 6-12 GAN CAO – 3-6	
מודיפיקציות	ניתן להוסיף – JING JIE, FANG FENG ניתן לבחור או לשלב צמחים מהפורמולה – JING FANG BAI DU SAN	לסינוסיטיס, ניתן להוסיף – HUANG QIN, JIN YIN HUA, LIAN QIAO, GAN CAO		במידה וישנה חולשת כבד דומיננטית – SI WU TANG / XIAO YAO SAN
הערות	ברוב המקרים, המטופל מכיר את התופעות ויודע לזהותן כאלרגיה. בנוסף, ישנם מטופלים המדווחים על כך שהתופעות מופיעות בעונה או בעונות מסוימות (לרוב, בעונות מעבר), וישנם מטופלים המדווחים על כך שהבעיה נמשכת כל השנה, או ללא חלוקה ברורה לזמנים מסוימים בשנה. כמובן, שיש להמליץ להימנע ככל האפשר מחשיפה לחומרים המעוררים תגובות אלו, כמו: אבק, חתולים וכד'.		ישנם רופאים הממליצים על פורמולה זו לטיפול במצבים בהם החום בכבד דומיננטי וכאשר הפגיעה היא גם, או בעיקר פנימית. ניתנת גם כפנט	קיימת חשיבות גדולה ביותר לטיפול במצב הכרוני, בין ההתקפים. ניתן, כמובן, לעשות מודיפיקציות או לבחור פורמולה אחרת לחיזוק האיבר החלש. במידה וישנה נזלת מתמשכת מתונה, אפשר לשלב בפורמולות אלו גם צמחים לנזלת.

מערכת הנשימה

סינוסיטיס - חיצוני

זהו מצב של דלקת או גודש בסינוסים, כתלונה מרכזית, אשר יכול להצטרף למצב חיצוני (גפ"ח רוח קור/חום) או למצב פנימי. ניתן להשתמש באבחנה מבדלת זו, גם אם אין אבחנה מערבית של סינוסיטיס, אך ישנם סימפטומים דומים. מצב זה יופיע, לרוב, כמצב של חום או ליחה חמה הנתקעת בסינוסים, אך יתכן גם מצב חיצוני או מצב פנימי של קור.

סינדרום	רוח קור	רוח חום
אינדיקציות	מצב של רוח קור עם תלונה מרכזית של סינוסיטיס.	מצב של רוח חום עם תלונה מרכזית של סינוסיטיס.
עקרון טיפולי	סילוק רוח קרה, שחרור חיצון ופתיחת מעברי האף.	סילוק רוח, קירור חום ופתיחת מעברי האף.
פורמולה	LI CHE TONG QI TANG	XIN JIA CANG ER ZI SAN "עם תוספות = XIN JIA"
צמחים ומינונים	CANG ER ZI – 9-12 XIN YI HUA – 9-12 BAI ZHI – 6-9 XI XIN – 1-3 JIE GENG – 6-9	CANG ER ZI – 9-12 XIN YI HUA – 9-12 JU HUA – 9-12 JIN YIN HUA – 9-15 LIAN QIAO – 9-15 SHI GAO – 9-30
מודיפיקציות	ליותר סימני גפ"ח – JING JIE, FANG FENG לכאב לאורך ה – QIANG HUO – TAI YANG ליותר קור, להעלות מינון של – GUI ZHI; XI XIN ליותר התמרת ליחת קור – GAN JIANG ליותר ליחת לחות – BAN XIA לחסר בצ' הטחול – BAI ZHU	ארומאטי, לפתיחת התעלות – SHI CHANG PU, BO HE פותחים חסימות ומנקים חום – MU TONG / TONG CAO לליחת חום במחמם העליון – HUANG QIN לכוון את הפורמולה לריאות ולגרונ – JIE GENG סילוק חום מה- ZHI MU – YANG MING
הערות	- פורמולה זו מבוססת על BO HE – CANG ER ZI SAN (קריר) הושמט מהפורמולה, ובמקומו נכנס XI XIN (חמים ופותח את מעברי האף) + JIE GENG – אשר מכון את צ' הריאות מטה. - בכל המקרים של סינוסיטיס – ניתן לעשות שטיפות עם מי מלח.	פורמולה זו מבוססת על BAI ZHI + BO HE – CANG ER ZI SAN הושמט מהפורמולה (נחשבים מתונים יחסית), ובמקומם נוספו צמחים המדגישים את סילוק החום (והרעילות).

מערכת הנשימה

סינוסיטיס - פנימי

סינדרום	חום ולחות ב – LIV/GB	לחות חמה בריאות	קור בריאות (חיצוני ופנימי)	חולשת צ'י הטחול
אינדיקציות	נזלת צהובה וסמיכה, עיניים אדומות וכוואבות, כאב ראש פרונטאלי וטמפוראלי. יתכנו סימנים וסימפטומים נוספים, כגון: כאב בהיפוכונדריום, סחרחורת, ירידה בשמיעה, כאב באוזניים, טעם מר בפה, עצבנות, קוצר רוח, לשון אדומה עם חיפוי צהוב, דופק מיתרי, מהיר וחזק.	סינוסיטיס המלווה בסימנים וסימפטומים של לחות חמה במחמם העליון, אך פעמים רבות גם במחמם האמצעי. מצב זה הוא למעשה שלב התחלתי של מחלת חום אפידמית, ולכן ניתן לראות בנוסף גם סימנים של רוח חום / רוח חום ולחות / חום קיץ. חיפוי הלשון צהוב ועבה.	רוח קור בחיצון + מעורבות פנימית של ליחת קור בריאות.	מצב בסיסי של SP QI XU עם תלונה עיקרית של סינוסיטיס (ה- YANG QI לא מצליח לעלות, להזין ולפתוח את מעברי האף).
עקרון טיפולי	טיהור חום ולחות מ – LIV/GB.	סילוק לחות וטיהור חום ורעילות.	שחרור חיצון רוח קור וחימום הריאות.	חיזוק והרמת צ'י הטחול.
פורמולה	LONG DAN XIE GAN TANG "מרקחת לניקוז הכבד ע"ש הקיסר"	GAN LU XIAO DU DAN "כדור מיוחד של הטל המתוק לסילוק רעילות"	WEN FEI ZHI LIU DAN	BU ZHONG YI QI TANG "מרקחת לחיזוק המרכז והעצמת הצ'י"
צמחים ומינונים	LONG DAN CAO – 3-9 HUANG QIN – 6-12 ZHI ZI – 6-12 CHAI HU – 3-6 CHE QIAN ZI – 9-15 ZE XIE – 6-12 MU TONG – 3-6 SHENG DI HUANG – 9-15 DANG GUI – 6-12 GAN CAO – 3-6	LIAN QIAO – 12-15 HUANG QIN – 12-15 BO HE – 6-9 SHE GAN – 9-12 CHUAN BEI MU – 6-9 HUA SHI – 18-21 MU TONG – 9-12 YIN CHEN HAO – 24-30 HUO XIANG – 9-12 SHI CHANG PU – 4-6 BAI DOU KOU – 10-12	GUI ZHI – 9 JING JIE – 9 GAN JIANG – 9 HE ZI – 9 JIE GENG – 9 CANG ER ZI – 9 XIN YI HUA – 9	HUANG QI – 12 REN SHEN – 9-12 BAI ZHU – 9-12 ZHI GAN CAO – 3-6 DANG GUI – 6-12 CHEN PI – 6-9 SHENG MA – 3-6 CHAI HU – 3-6
מודיפיקציות	לחום ב – YANG MING – SHI GAO, ZHI MU, BAI ZHI ניתן להוריד: DANG GUI, SHENG DI HUANG	לחום קיץ – XIANG RU, XI GUA לחום רב יותר – ZHI MU, SHI GAO ללחות רבה – LIU YI SAN = GAN CAO + HUA SHI, YI YI REN		לפתיחת מעברים – MU TONG
הערות	• ניתנת גם כפנט	- מצב הנפוץ בקיץ. - לרוב, מצב זה אינו חריף במיוחד, אך הוא יכול להפוך לכזה. - טוב להשלמת הטיפול האנטיביוטי (סילוק הלחות).		• ניתנת גם כפנט

מערכת הנשימה

שיעול – KE SOU

מצב חיצוני

KE = צליל השיעול, SOU = ליחה. שני מאפיינים אלו יכולים להגיע ביחד או לחוד. שיעול מוגדר כהפרת תנועת צ' הריאות. תופעה זו יכולה להיגרם מפתוגנים פנימיים או חיצוניים. חשוב להדגיש את הצורך באבחנה נכונה, שכן, טיפול שגוי עלול להחמיר את המצב.

סינדרום	רוח קור	רוח חום – מצב התחלתי ומתון	רוח חום – מצב חמור יותר	רוח יובש
אינדיקציות	סימפטומים של רוח קור + שיעול וצפצופים.	חום קל, שיעול, מעט צמא, חיפוי לשון דק ולבן, דופק צף ומהיר.	החום גבוה יותר, השיעול קשה יותר, ולרוב מלווה גם בצפצופי נשימה בולטים.	חום נמוך, כאב ראש, צמא, שיעול יבש ו/או כיח מועט, סמיך ודביק, לשון אדומה עם חיפוי לבן, דק ויבש, דופק צף ומהיר (במיוחד בימין).
עקרון טיפולי	פיזור והורדת צ' הריאות ושחרור רוח קור.	שחרור חיצון רוח חום, הפסקת שיעול.	פיזור והורדת צ' הריאות ושחרור רוח חום.	טיהור ושחרור רוח חום יובש.
פורמולה	SAN AO TANG "מרקחת 3 המשחררים"	SANG JU YIN "משקה ע"ש SANG YE + JU HUA"	YIN QIAO MA XING SHI GAN TANG	SANG XING TANG "מרקחת ע"ש SANG YE + XING REN"
צמחים ומינונים	MA HUANG – 6-9 XING REN – 6-9 GAN CAO – 3-6	SANG YE – 9 JU HUA – 9 LIAN QIAO – 6-9 BO HE – 6 JIE GENG – 6-9 XING REN – 9 LU GEN – 6-9 GAN CAO – 3	JIN YIN HUA – 15 LIAN QIAO – 15 MA HUANG – 6-9 XING REN – 9-12 SHI GAO – 9-18 GAN CAO – 3-6	SANG YE – 9-12 XING REN – 9-12 ZHI ZI – 6-9 DAN DOU CHI – 6-9 ZHE BEI MU – 9 BEI SHA SHEN – 9-12 LI PI – 6-9
מודיפיקציות	פורמולה נוספת - ZHI SOU SAN ליותר סימני רוח קור: FANG FENG, JING JIE לקור בחיצון - XI XIN, GUI ZHI לליחה חוסמת בריאות - BAN XIA, SU ZI ליותר שיעול - ZI WAN, KUAN DONG HUA לליחה החוסמת את צ' הריאות + לצפצופים SAN ZI YANG QIN TANG לקור בחוץ וחום בפנים - XI XIN, SANG BAI PI, HUANG QIN, SHI GAO ליותר ליחה ואי נוחות בחזה - CHEN PI, FU LING, HOU PO, BAN XIA	ליותר כאב גרון - SHE GAN, NIU BANG ZI ליותר שיעול - QIAN HU, PI PA YE ליותר חום - ZHI MU, HUANG QIN לפגיעה ביין ובנוזלי הגוף - MAI MEN DONG, TIAN HUA FEN, BEI SHA SHEN	לסימני גפ"ח חום דומיננטיים - NIU BANG ZI, JING JIE, BO HE לכאבי גרון - SHE GAN, NIU BANG ZI לסימני חום פנימי - QING DAI, ZHI ZI, HUANG QIN ליותר שיעול וצפצופים - TING LI ZI, SU ZI לחום קיץ - HE YE, HUA SHI לשיעול דמי - TIAN HUA FEN ליותר ליחה חום - ZHE BEI MU	לדימום מהאף - QING HAO, MU DAN PI לכאב גרון - XUAN SHEN, NIU BANG ZI לליחת חום שאינה יוצאת - GUA LOU לליחה דמית - BAI MAO GEN ליותר חום - JU HUA, HUANG QIN, SHI GAO, ZHI MU ליותר פגיעה ביין ובנוזלי הגוף - MAI MEN DONG, YU ZHU ליותר שיעול - PI PA YE
הערות	• אין בעיה בשילוב של GAN CAO במינון הזה עם סטרואידים.			• במצב של רוח קור יובש - XING SU SAN

מערכת הנשימה
שיעול – מצב פנימי

סינדרום	ליחת לחות	ליחת חום בריאות	LIV FIRE → LU HEAT
אינדיקציות	שיעול עם כיח רב ולבן היוצא בקלות, נפיחות ותחושת מחנק בחזה ובסרעפת, בחילות, הקאות, סחרחורות, פלפיטציות, חיפוי לבן ולח או שמנוני, דופק מתגלגל.	שיעול עם כיח צהוב, מועט וקשה להוצאה, נפיחות ומלאות בחזה ובסרעפת, בחילות, יתכן קושי נשימתי, לשון אדומה עם חיפוי צהוב ושמנוני, דופק מהיר ומתגלגל.	שיעול, צפצופים, חום מדיד, עור חם למגע, יובש בפה, כיח מועט וקשה להוצאה, לשון אדומה עם חיפוי צהוב, דופק דק ומהיר.
עקרון טיפולי	ייבוש לחות, התמרת ליחה, וויסות הצ'י והירמון המחמם האמצעי.	טיהור חום, התמרת ליחה, הורדת צ'י מורד והפסקת שיעול.	ניקוז חום מהריאות, הפסקת צפצופי נשימה.
פורמולה	"מרקחת שני הזקנים" – ER CHEN TANG	QING QI HUA TAN WAN "גלולה לטיהור הצ'י והתמרת הליחה"	XIE BAI SAN – "אבקה לניקוז הלבן" + DAI GE SAN
צמחים ומינונים	BAN XIA – 15 JU HONG / CHEN PI – 15 FU LING – 9 ZHI GAN CAO – 4.5	DAN NAN XING – 12 (ZHE BEI MU) BAN XIA – 12 GUA LOU REN – 9 HUANG QIN – 9 CHEN PI – 9 XING REN – 9 ZHI SHI – 9 FU LING – 9	SANG BAI PI – 15 DI GU PI – 15 GENG MI – 10 ZHI GAN CAO – 3 + QING DAI – 10 HAI GE FEN (HAI GE KE) – 10
מודיפיקציות	להגברת ייבוש וסילוק הליחה – CANG ZHU, HOU PO ליותר קור – GAN JIANG, XI XIN ליותר בחילות והקאות – SHA REN, SHENG JIANG להפסקת שיעול – SU ZI, BAI QIAN, ZI WAN לליחת קור החוסמת את הצ'י, ניתן לבחור – SAN ZI YANG QIN TANG (SU ZI, BAI JIE ZI, LAI FU ZI)	ליותר שיעול ליחתי – BEI MU, GUA LOU, XING REN ליותר שיעול וצפצופים – BAI BU, ZI WAN ליותר חום ריק – QING HAO, YIN CHAI HU לליחה דמית – SHENG DI HUANG, BAI MAO GEN ליותר חום – SHI GAO, ZHI MU ליותר חום בלב ובכבד – HUANG LIAN, ZHI ZI לליחה מוגלתית עם ריח רע – YI YI REN, DONG GUA REN, YU XING CAO לפגיעה ביינן ובנוזלי הגוף – BEI SHA SHEN, TIAN MEN DONG, TIAN HUA FEN לתחושת מחנק בחזה ומלאות בבטן עם עצירות – MANG XIAO, DA HUANG, TING LI ZI	ליותר חום ריק – ZHI MU, QING HAO ליותר יובש בריאות – GUA LOU REN, CHUAN BEI MU, XING REN ליותר ליחת חום בריאות – HUANG QIN לשיעול עם ליחה חוסמת – XING REN, TING LI ZI ליותר חום מלא להעלות מינון של SANG BAI PI ליותר חום ריק להעלות מינון של DI GU PI תחליף ל – YU XING CAO – HAI GE FEN
הערות	פורמולה זו מטפלת במצב הבסיסי של ליחת לחות במחמם האמצעי והעליון, הנתפס כגורם המרכזי לשיעול, וכך תביא להפסקתו. ניתן בעזרת מודיפיקציה להגביר את אפקט הפסקת השיעול או לבחור פורמולה אחרת. כאשר המצב משתפר אפשר לתת לאורך זמן – LIU JUN ZI TANG • ניתנת גם כפנט	פורמולה זו מתאימה כאשר הליחה דומיננטית יותר מהחום. במצבים הפוכים, יש צורך במודיפיקציה. • ניתנת גם כפנט • לליחת חום יובש בריאות – BEI MU GUA LOU SAN	• HAI GE SAN = פורמולה לדלקת ריאות קשה גם בתינוקות עם כשל לבבי. • הסימפטומים יכולים להחמיר אחרת. • לחום בריאות, ללא ליחה – ניתן לוותר על הפורמולה DAI GE SAN. • במקרים בהם השיעול והצפצופים חמורים ביותר וכאשר החום בריאות גדול; לעודף בלבד – MA XING SHI GAN TANG

מערכת הנשימה

שיעול – מצב פנימי

סינדרום	ליחת יובש בריאות	LU YIN XU	LU (+SP) QI XU + DAMP PHLEGM
אינדיקציות	שיעול עם כיח הקשה להוצאה, צפצופים, יובש וכאב בגרון, לשון אדומה ויבשה עם חיפוי לבן/צהוב, דופק מהיר ודק או מתגלגל.	גרון יבש, צמא, חום, שיעול יבש עם כיח מועט, לשון אדומה עם חיפוי דק, דופק מהיר ודק.	חוסר תאבון, בחילות או הקאות, נפיחות ותחושת מחנק בחזה ובאפיגסטריום, שיעול עם כיח לבן ומימי.
עקרון טיפולי	לחלוח הריאות, טיהור חום, ויסות צ'י והתמרת ליחה.	טיהור והזנת הריאות והקיבה, ייצור נוזלים ולחלוח יובש.	חיזוק צ'י הריאות והטחול, ייבוש לחות והתמרת ליחה.
פורמולה	BEI MU GUA LOU SAN	SHA SHEN MAI MEN DONG TANG	"מרקחת 6 הג'נטלמנים" – LIU JUN ZI TANG
צמחים ומינונים	CHUAN BEI MU – 12 GUA LOU REN – 10 TIAN HUA FEN – 8 FU LING – 8 JU HONG / CHEN PI – 8 JIE GENG – 8	BEI SHA SHEN – 12 MAI MEN DONG – 12 YU ZHU – 9 SANG YE – 6 TIAN HUA FEN – 6 BAI BIAN DOU – 6 GAN CAO – 3	REN SHEN – 10-15 BAI ZHU – 10-12 FU LING – 10 ZHI GAN CAO – 6 BAN XIA – 10-12 CHEN PI – 10
מודיפיקציות	דגש על שיעול וצפצופים – XING REN, PI PA YE, KUANG DONG HUA לצרידות ושיעול דמי – PANG DA HAI, SHA SHEN, MAI MEN DONG, LU GEN, XIAN HE CAO ליותר יובש וכאב גרון – XUAN SHEN, MAI MEN DONG, ZHI MU לרוח חום בחיצון – SANG YE, XING REN, QIAN HU, NIU BANG ZI לפגיעה ביין – BEI SHA SHEN, MAO MEN DONG	ליותר שיעול – GUA LOU, CHUAN BEI MU, ZI WAN, BAI BU ליותר אש/חום בריאות – DI GU PI, SANG BAI PI במצב בו החום חמור מאוד – ZHI MU, SHI GAO ליותר חום מחוסר – YIN CHAI HU, QING HAO לליחה דמית – SHENG DI HUANG, E JIAO, BAI MAO GEN להזעות – FU XIAO MAI, WU WEI ZI, WU MEI לחוסר גם ביין הכליות – NU ZHEN ZI, BIE JIA	לליחה חוסמת לשלב עם – SAN ZI YANG QIN TANG לשיעול – ZI WAN, XING REN לצפצופי נשימה – YIN XING, SU ZI, XING REN ליותר ספיחה ושמירה על צ'י הריאות – WU WEI ZI
הערות	- היובש דומיננטי מהחום, וכן יכולים להופיע סימני חוסר יין. חשוב להדגיש שבמצבים בהם חוסר היין הוא דומיננטי, יש לבחור פורמולה המזינה יין. - ליותר יובש חיצוני דומיננטי (במקביל לפנימי), עם יותר חום ופגיעה ביין, ניתן לבחור את הפורמולה – QING ZAO JIU FEI TANG.		פורמולות רלוונטיות נוספות: YU PING FENG SAN – להתקרריות חוזרות SHENG MAI SAN – לחוסר צ'י ויין הריאות

מערכת הנשימה אסטמה – XIAO CHUAN שלב אקוטי		
XIAO = צפצופי נשימה, CHUAN = קושי בנשימה. כאמור, השניים יכולים להופיע בנפרד, אך במצב המכונה "אסטמה", הם מופיעים תמיד יחד. לרוב, מדובר במטופלים הסובלים ממצב זה באופן כרוני, כתוצאה מחוסרים שונים או כתוצאה מליחה (קרה/חמה), כאשר ישנם מצבים אקוטיים-התקפיים, הגורמים להחמרה במצב.		
סינדרום	רוח קור	רוח חום
אינדיקציות	סימפטומים של רוח קור + שיעול וצפצופים.	סימפטומים של רוח חום + שיעול וצפצופים.
עקרון טיפולי	פיזור צ'י הריאות ושחרור רוח קור.	פיזור צ'י הריאות ושחרור רוח חום.
פורמולה	"מרקחת 3 המשחררים" - SAN AO TANG	
צמחים ומינונים	MA HUANG – 6-9 XING REN – 6-9 GAN CAO – 3-6	YIN QIAO MA XING SHI GAN TANG JIN YIN HUA – 15 LIAN QIAO – 15 MA HUANG – 6-9 XING REN – 9-12 SHI GAO – 9-18 GAN CAO – 3-6
מודיפיקציות	ליותר סימני רוח קור – FANG FENG, JING JIE לקור בחיצון – XI XIN, GUI ZHI לליחה חוסמת בריאות – BAN XIA, SU ZI ליותר שיעול – ZI WAN, KUAN DONG HUA לאי נוחות בבטן, עצירות – HOU PO, DA FU PI לליחה החוסמת את צ'י הריאות + לצפצופים – SAN ZI YANG QIN TANG	לסימני גפ"ח חום דומיננטיים – NIU BANG ZI, JING JIE, BO HE לכאבי גרון – SHE GAN, NIU BANG ZI לסימני חום – להעלות מינון של SHI GAO ולהוסיף HUANG QIN לעצירות ואי נוחות – ZHI SHI, HOU PO, ולמקרים קשים יותר – DA HUANG לליחה החוסמת את הריאות – SAN ZI YANG QIN TANG ליותר שיעול וצפצופים – TING LI ZI, KUAN DONG HUA לגפ"ח רוח קור + ליחת חום בפנים – DING CHUAN TANG
הערות	- תחליפים ל – MA HUANG : לשיעול וצפצופים – XING REN, SU ZI, BAI BU, ZI WAN לצפצופים וחום בריאות – TING LI ZI, SANG BAI PI לשיתון – FU LING - אין בעיה בשילוב של GAN CAO במינון הזה עם סטרואידים. - פורמולות רלוונטיות נוספות: לקור בחיצון ותקיעות נוזלים בפנים – XIAO QING LONG TANG לפי מקורות מסוימים, הפורמולה העיקרית למצב – SHE GAN MA HUANG TANG (SHE GAN, MA HUANG, XI XIN, BAN XIA, GAN JIANG, ZI WAN, KUAN DONG HUA, WU WEI ZI, GAN CAO, DA ZAO) לרוח קור – JING FANG BAI DU SAN	

מערכת הנשימה אסטמה שלב אקוטי / סב-אקוטי			
סינדרום	ליחה (קור) חוסמת	ליחה קרה – אופציה נוספת	רוח קור בחיצון + ליחת חום בפנים
אינדיקציות	שיעול וצפצופים עם כיח רב, נפיחות בחזה, חוסר תאבון, בעיות בעיכול, לשון עם חיפוי שמנוני ודופק מתגלגל.	שיעול וצפצופים דומיננטיים + סימנים וסימפטומים קלים של רוח קור.	שיעול וצפצופים עם כיח צמיג, רב וצהוב, נשימה מאומצת, יתכנו חום וצמרמורות. לשון עם חיפוי שמנוני וצהוב, דופק מתגלגל ומהיר.
עקרון טיפולי	הורדת צ'י מורד והתמרת ליחה.	חימום הריאות, התמרת ליחה קרה, הורדת הצ'י והפקת שיעול.	הורדת ופיזור צ'י הריאות, הפסקת צפצופים, טיהור חום והתמרת ליחה.
פורמולה	SAN ZI YANG QIN TANG "מרקחת 3 הזרעים להזנת ההורים"	SHE GAN MA HUANG TANG	DING CHUAN TANG "מרקחת להפסקת צפצופים"
צמחים ומינונים	(ZI) SU ZI – 8 BAI JIE ZI – 6 LAI FU ZI – 4	SHE GAN – 9 MA HUANG – 12 ZI WAN – 9 KUAN DONG HUA – 9 BAN XIA – 9 XI XIN – 9 WU WEI ZI – 3 SHENG JIANG – 12 DA ZAO – 3P	YIN XING (BAI GUO) – 9 MA HUANG – 6 SU ZI – 9 XING REN – 9 KUAN DONG HUA – 9 SANG BAI PI – 9 HUANG QIN – 9 BAN XIA – 9 GAN CAO – 3
מודיפיקציות	ליותר ליחה – BAN XIA, CHEN PI, FU LING לליחה קרה שצריך לייבש – CANG ZHU, TIAN NAN XING ליותר קור – XI XIN, GAN JIANG ליותר סימני חום – TING LI ZI, SANG BAI PI, HUANG QIN ליותר אי נוחות בבטן – CHEN PI, ZHI SHI, HOU PO		לליחה דביקה הקשה להוצאה – DAN NAN XING, GUA LOU PI, QIAN HU לתחושת לחץ בחזה – ZHI SHI, HOU PO ליותר חום בריאות – SHI GAO, YU XING CAO לכיח הקשה להוצאה עם ירידה בתאבון – LAI FU ZI, BAI JIE ZI
הערות	מצב זה יכול להיות אקוטי/כרוני, וכן להתלוות למצב חיצוני.	מצב זה מתאר קור בחוץ (רוח קור) וקור בפנים (ליחת קור).	המצב הינו סב-אקוטי, אך ישנם אספקטים אקוטיים. לרוב מטפלים בשחרור חיצון ולאחר מכן במצב הכרוני.

מערכת הנשימה

אסטמה

כרוני

סינדרום	LU (+SP) QI XU	חולשת כליות
אינדיקציות	סימפטומים של חולשת צ'י הריאות (והטחול) + ליחת לחות.	אסטמה מגיל צעיר מאוד (יתכן סיפור משפחתי של אסטמה / אטופיק דרמטיטיס), סימפטומים נוספים של חולשת כליות.
עקרון טיפולי	חיזוק צ'י הריאות והטחול, ייבוש לחות והתמרת ליחה.	חיזוק הכליות.
פורמולה	"מרקחת 6 הג'נטלמנים" – LIU JUN ZI TANG	"מרקחת 6 המרכיבים עם SHU DI HUANG" – LIU WEI DI HUANG WAN
צמחים ומינונים	REN SHEN – 10-15 BAI ZHU – 10-12 FU LING – 10 ZHI GAN CAO – 6 BAN XIA – 10-12 CHEN PI – 10	SHU DI HUANG – 24 SHAN YAO – 12 SHAN ZHU YU – 12 MU DAN PI – 9 ZE XIE – 9 FU LING – 9
מודיפיקציות	לליחה חוסמת לשלב עם – SAN ZI YANG QIN TANG לשיעול – ZI WAN, XING REN לצפצופי נשימה – YIN XING, SU ZI, XING REN	לחוסר יאנג – GUI ZHI, FU ZI, YIN YANG HUO, BU GU ZHI ליותר חוסר יין – MAI MEN DONG, NU ZHEN ZI, GUI BAN ליותר צפצופים – GE JIE, HU TAO REN, DONG CHONG XIA CAO ליותר התייחסות לריאות, ניתן לשלב עם – YU PING FENG SAN לשמירה וספיחה של צ'י הכליות – WU WEI ZI לחום ריק – HUANG BAI, ZHI MU
הערות	פורמולות רלוונטיות נוספות: YU PING FENG SAN – להתקרריות חוזרות SHENG MAI SAN – לחוסר צ'י ויין הריאות BU FEI TANG – חיזוק צ'י הריאות, התייחסות לכליות	- לחוסר ביאנג הכליות – JIN GUI SHEN QI WAN - לחולשת צ'י הכליות והריאות עם ליחת חום – REN SHEN GE JIE SAN - ניתנת גם כפנט